

2. forduló

1. Az emberélet főbb állomásaival kapcsolatos kérdések szerepelnek ebben a fordulóban. Fejtsétek meg a kód alapján, melyek ezek! (születés, házasságkötés, halál)

25,33,29,15,6,26,7,25, 10,2,33,1,25,25,2,9,14,20,26,7,25, 10,1,15,2,15,

A	Á	B	C	D	E	É	F	G	H	I
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Í	J	K	L	M	N	O	Ó	Ö	Ő	P
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
Q	R	S	T	U	Ú	Ü	Ű	X	Y	Z
23	24	25	26	27	28	29	30	31	32	33

2. **Ki kutatta, gyűjtötte és írta le elsőként a somogyi falvakban élő gyermekek nevelését és a velük kapcsolatos szokásokat?** (Gönczi Ferenc, Rádó, 1861. - Kaposvár, 1948.)
3. **Milyen címen és mikor jelent meg e munkája?**
(Somogyi gyermek, 1937.)
4. **Mit jelent a keresztelő? Mikor került erre sor?**
(Keresztelő a keresztény egyházba történő befogadást jelentette és jelenti még ma is, mellyel a családba, a falu közösségébe történő befogadás is megtörtént/megtörténik.
-A korábbi időkben, amikor nagy volt a gyermekhalandóság, minél gyorsabban igyekeztek erre sort keríteni, legtöbbször már másnap, de mindenképpen egy héten belül.)
5. **Milyen ismerkedési lehetőségeik voltak a paraszti sorban élő fiataloknak? Az egyik lehetőséget fejtsétek ki bővebben is!**
(Iskola, egyházi és családi ünnepek, vásár, a naptári, illetve a gazdasági év szokásainak gyakorlása stb.)
6. **Keressétek ki a rejtvényből egy lakodalom tisztségviselőit! (10 darab) Soroljátok fel azok feladatait, szerepüket az esemény folyamatában.**

A	K	O	Y	N	Á	L	Ó	Y	L	O	Z	S	O	Y	N
C	V	Ő	F	É	L	Y	I	T	A	Z	E	I		N	Á
É	H	L	B	S	E	N	G	N	S	S	U	T	Ü	O	S
F	U	A	Y	N	A	M	Ö	R	Ö	L	D	N	K	Z	Z
Y	N	É	G	E	L	Ő	V	I	L	I	Ü	S	M	S	N
G	U	L	Ü	V	F	O	Z	L	A	T	V	E	O	S	É
A	B	Ö	C	K	I	E	J	G	P	B	K	A	C	A	P
N	H	O	A	U	G	F	D	U	E	I	I	G	V	Y	I
Z	O	K	Ü	E	F	Ő	Z	Ő	A	S	S	Z	O	N	Y
S	A	D	T	Ö	R	Ö	M	A	P	A	K	A	T	E	D
Á	H	E	B	L	I	Ö	S	Z	É	K	Ö	F	K	M	A
N	Y	O	S	Z	O	L	Y	Ó	A	S	S	Z	O	N	Y

Vőfély

Feladata: a házasságkötés szabályos végrehajtásának garantálása és az ünnepélyesség emelése, valamint a szórakoztatás volt. Szerepe a vendéghívással kezdődött, a lakodalom során minden cselekménynek ő volt a kezdeményezője, a vezetője.

Botja, a vőfélybot, a figyelemfelkeltésben segítette. Fegyelemsértéseket ő volt hivatva rendezni, részeket lecsendesíteni, összeverekedőket szétválasztani. Ilyen esetekben a nála tekintélyesebb násznagyra is támaszkodhatott. A vőfély tisztsége a vendégek szétosztatásával fejeződött be.

Jutalma régebben kendő volt a munkájáért, napjainkban és az utóbbi időben megszabott pénzösszegért, jó napszámmért vállalták tisztségüket.

Násznagy

Mindkét házasulandónak egy-egy – a házassági tanú, akinek jelenléte a házasság érvényességének kelléke volt. Leggyakrabban keresztapa, nagybátya, idősebb, tekintélyes rokon, kenyéradó gazda vállalta ezt a tiszteket. A násznagynak az átlagosnál nagyobb ajándékkal kellett hozzájárulnia az új pár felszereléséhez. A násznagy a megtisztelt, tekintélyes vendég szerepét viselte a lakodalmon. A garázdák felett a násznagy mondhatott ítéletet, ő volt a lakodalomban a legnagyobb tekintély.

Nyoszolyóasszony

A házasságkötés fő női tisztségviselője. Idősebb asszony, rendszerint a násznagy felesége, ill. a menyasszony nőrokona. Az elnevezés a *nászolóasszony* szóból ered. Feladata a menyasszonyt őrizni, kísérni, a menyasszonyfektetésnél segédkezni, a kontyolást elvégezni.

Nyoszolyólányok

A menyasszony társnői, barátnői, testőrei, kísérői voltak. Velük századunkban többnyire *koszorúslány* néven találkozunk. A menyasszony oltalmazása, őrzése, a kelengye körüli segítség volt a feladatuk.

Főzőasszony

A lakodalom ételeit készítő asszonyok munkáját irányító személy, aki főzőtudományával kitűnt a többiek közül, saját tapasztalata, tudása alapján jó szakács hírében állt. Felelős munkát végzett, a kezére bízott értékes nyersanyagok feldolgozását, természetbeni ajándékért, újabban fizetésért.

Menyasszony

Ő is a szokások szabályai szerint cselekedett, ami megszabta ünnepélyes és visszafogott magatartását. A menyasszony, aki sokszor alig evett lakodalmán, csak végrehajtotta – mint egy bábu – azt, amit a tisztségviselők végeztek vele, s azon kívül úgy „ült, mint egy menyasszony”.

Még vidámnak sem illett lennie.

Vőlegény

A menyasszonynál több aktivitás jellemezte, de lényegében őt is a tisztségviselők mozgatták.

Örömanya és örömapa

Gyakorlati feladataik végzése mellett (hiszen a lakodalom rendezésének gondját csak részben engedhették át a tisztségviselőknek, az esetleges anyagi következmények miatt) a szertartásos cselekmények során ők is a tisztségviselők irányításának voltak alávetve, illetve azok támogatását élvezték.

Násznép

A lakodalomban való részvételük feladatok teljesítésével járt. Hozzá kellett járulniuk a lakodalom költségeihez, természetben: nyersanyaggal és/vagy süteménnyel, s a fiatal pár indulásához pénz- és/vagy természetbeni ajándékkal. A régi lakodalmakban egy kendőt kaptak ajándékba, újabban csak a kóstolót, amit az otthon maradtak számára vihetnek. A lakodalmi vendégek köre a házasságra lépők szűkebb vagy tágabb társadalmi környezete volt. A múlt századból hallunk egész meghívott falukról. Általában a közelebbi rokonok és szomszédok lehettek biztosan ott a lakodalmakon. A több száz személyes lakodalmakon a meghívottak körét tetszés szerint bővíthették, a családokkal távolabbi kapcsolatban állókkal. A lakodalmon való részvétel, az anyagi kötelezettségekkel, segítséggel együtt, kölcsönösségen alapult. A lakodalmi vendégek közül a családhoz közelebb állók segítettek a lakodalom előkészületi munkáiban és a lakodalom utáni rendezkedésben.

7. Mivel adták/adják tudtára a falu népének, hogy a közösség tagjai közül valaki meghalt?

(Harangoznak. Faluhelyen abból, hogy melyik harang mennyi ideig és mennyi megszakítással szól, meg lehet állapítani, hogy milyen korú, nemű és családi állapotú volt az illető. Ily módon a harangozási szokások ebben a témakörben a legváltozatosabbak és legértékesebbek. A halotti harangozási szokások a temetési kultusz egyik meglehetősen felderítetlen területe.)

8. Mikor kezdődik a gyász? Meddig tart?

A legközelebbi hozzátartoznak a gyász a halál pillanatában lép életbe, s a szűk rokoni körre legalább egy évig érvényes, bár az időtartam függ a gyászoló életkorától.

Az idősebbek életük végéig gyászolnak, a középső generációhoz tartozók megtartják az egy évet, míg a fiatalok sokszor elhagyják, megtörik a szokásos idő előtt a gyászt.

- 9. Szennában született és élt, siratóasszonyként vált ismertté a somogyi néprajzkutatásban, akinek az 1848-ban épült talpas-favázás lakóháza népi épített örökség a településen. Ki ő?**

(Zóka Peti Lidi, 1900. augusztus 1.-1974.október 12.)